

Regionkontoret
Regionala utvecklingsförvaltningen
David Lundgren

Datum

2025-09-23

Dnr: RUF250189

SVAR PÅ BETÄNKANDET SOU 2025:85 – ÖKAD TYDLIGHET, STÄRKT SAMVERKAN DNR: RUF250189**REGION VÄSTMANLANDS SYNPKUNKTER**

Inledning

Region Västmanland välkomnar ambitionen i SVESAM-utredningen om att skapa en mer sammanhållen utvecklingspolitik som tydliggör ansvar, stärker samverkan och värnar regionala förutsättningar. I svaret redovisar Region Västmanland sina huvudsakliga ståndpunkter, följt av kommentarer till utvalda delar av betänkandet.

Regionens huvudsakliga ståndpunkter

Region Västmanland stödjer ambitionen att samordna regional utvecklingspolitik och landsbygds politik, med en tydligare roll för regionerna som samordnande och strategiskt ansvariga aktörer. Vi vill samtidigt betona vikten av att detta sker på ett sätt som inte ökar den administrativa bördan eller skapar otydliga styrformer.

Utifrån ett regionalt perspektiv vill vi särskilt lyfta följande:

- En stärkt nationell styrning bör kombineras med respekt för regionala olikheter och behov av lokalt anpassade arbetssätt.
- Regionerna behöver ges långsiktiga och strategiska mandat som möjliggör samordning och genomförande av politikens mål.
- Genomförandet av den nationella politiken sker i nära samspel med EU:s sammanhållningspolitik och strukturfonder, vilka utgör viktiga verktyg för regional utveckling.
- Vi delar utredningens betoning på att EU:s strukturfonder fortsatt ska bidra till regional utveckling utifrån lokala och regionala förutsättningar, även inom ramen för ett nationellt program. Det är viktigt att det territoriella perspektivet och kopplingen till regionala prioriteringar behålls.
- Vi delar utredningens syn på vikten av långsiktiga statliga finansieringsramar som skapar förutsägbarhet och handlingsutrymme för prioriteringar över tid.
- Vi delar utredningens syn på civilsamhällets betydelse i det regionala utvecklingsarbetet och ser behov av långsiktiga strukturer som möjliggör deltagande.

Sammanfattningsvis är det avgörande att rollfördelningen mellan nationell och regional nivå tydliggörs, samtidigt som flexibilitet, långsiktiga finansieringsramar och respekt för regionala förutsättningar värnas. Det skapar förutsättningar för en mer effektiv och välförankrad genomförandestruktur i hela landet.

Territoriell sammanhållning och landsbygdernas utveckling

Region Västmanland välkomnar delbetänkandets fokus på territoriell sammanhållning och att hela landet ska omfattas av utvecklingspolitiken, inklusive landsbygder och mindre orter. Det platsbaserade arbetssättet är sedan länge integrerat i vårt regionala utvecklingsarbete och utgår från lokala förutsättningar, behov och resurser i olika geografier.

Vi ser särskild potential i insatser som kombinerar näringslivsutveckling, kompetensförsörjning och samhällsplanering, särskilt i gles- och landsbygder där sociala och demografiska utmaningar ofta samverkar. Här spelar samverkan mellan kommuner, region, civilsamhälle och stat en avgörande roll. Detta arbete omfattar till exempel gemensamma insatser för kommersiell service i landsbygder, metodutveckling för samhällsplanering i glesbefolkade områden samt riktade satsningar på kompetensförsörjning genom samverkan med utbildningsaktörer och näringsliv.

Region Västmanland ser positivt på att utredningen tydligt lyfter både behovet av förbättrad geografisk kunskapsbas och särskilda insatser för att möta landsbygdens utmaningar. Det är väsentligt för att territoriell sammanhållning ska bli en reell och styrande dimension i den framtida utvecklingspolitiken.

Styrning och ansvarsfördelning i det regionala utvecklingsarbetet

Ett territoriellt arbetssätt är redan väl etablerat i Västmanland och förutsätter samverkan mellan region, kommuner, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle.

Många av de formella mandaten för regionerna finns redan, utmaningarna handlar snarare om samverkanskultur och tillämpning. Sektorsperspektiv inom staten försvårar ibland ett samlat, platsbaserat utvecklingsarbete. Därför ser Region Västmanland positivt på att myndigheternas samverkansansvar kan tydliggöras ytterligare, exempelvis genom en utveckling av förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

Region Västmanland ser positivt på att det rumsliga perspektivet lyfts som en del i det regionala utvecklingsarbetet, och ser framför oss att en sådan samverkan utvecklas tillsammans med kommunerna. Ett förstärkt regionalt perspektiv bör inte ses som ett alternativ till lokal planering, utan som ett stöd för att bättre samordna insatser utifrån gemensamma behov.

Vi välkomnar också att civilsamhällets roll lyfts i lagtexten, men föreslår en justerad formulering i 9 § (lag 2010:630) för att undvika oklarheter kring vilka som ska konsulteras. Det är också angeläget att andra aktörer, som kommuner, länsstyrelser, lärosäten och näringsliv, fortsatt tydligt förväntas delta i det regionala utvecklingsarbetet. Detta bör framgå direkt i förordningstexten.

Samtidigt vill vi betona att regional utveckling och landsbygdsutveckling är tvärssektoriella politikområden. Genomförandet beror i hög grad på hur statliga myndigheter integrerar regionala perspektiv i sin egen verksamhet. Regeringen bör därför i högre grad använda sina myndigheter som aktiva verktyg i politikens genomförande.

Datum

2025-09-23

Denna syn delas också i flera av utredningens underlagsrapporter, där behovet av sektorsövergripande samordning och territoriell förståelse framhålls som centrala för att möta olika regioners och landsbygders utmaningar.

Samverkan på flera nivåer

Samverkan är en grundförutsättning för regional utveckling, inte bara mellan aktörer inom ett län, utan också över länsgränser och samhällsnivåer. Region Västmanland vill i det sammanhanget särskilt framhålla vikten av storregional samverkan inom exempelvis innovation, infrastruktur och kompetensförsörjning. Samarbetet inom Östra Mellansverige (ÖMS) och Mälardalsrådet är konkreta exempel på hur regioner tillsammans kan stärka genomslag och effektivitet i strategiskt utvecklingsarbete. Detta för att öka regionens tillväxt och konkurrenskraft.

Folkhälsa som förutsättning för regional utveckling

Folkhälsa är en strategisk förutsättning för regional utveckling eftersom den påverkar livsvillkor, kompetensförsörjning, tillväxt och delaktighet.

Vi ser behov av att staten tydliggör ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer, såsom regioner, länsstyrelser och statliga myndigheter, för att stärka samordning och genomslag i det förebyggande arbetet.

Detta ligger i linje med utredningens ambition att utveckla en mer effektiv och platsanpassad styrning, där folkhälsa utgör en nyckelfaktor för länets utveckling.

Avslutande synpunkter

Region Västmanland ställer sig i huvudsak positiv till SVESAM-utredningens ambition att skapa en mer sammanhållen och platsanpassad utvecklingspolitik. Flera av förslagen ligger i linje med hur vi redan arbetar, och vi ser att de kan bidra till en tydligare rollfördelning, bättre genomförandekraft och starkare samverkan mellan nivåer. Samtidigt är det viktigt att reformerna genomförs med bibehållen flexibilitet, tydliga mandat och långsiktiga förutsättningar, så att insatser kan anpassas till lokala och regionala behov.

För Region Västmanland

Jenny Landernäs (M)

Ordförande,
Regionala utvecklingsnämnden

Christer Alzén

Regional utvecklingsdirektör, Regionala
Regionala utvecklingsförvaltningen